

Stormen på Dybbøl

Det historiske overblik side 187

Her er ideer til, hvordan kanonpunktet Stormen på Dybbøl kan integreres i emner/temaer.

Emne: Krigen 1864 – forudsætninger – forløb – følger

Nederlaget ved Dybbøl den 18. april 1864 var en begivenhed, der fik stor symbolsk betydning. Selv om den danske regering havde svært ved at indse det, betød nederlaget reelt, at krigen var tabt. Konsekvensen blev afgivelsen af hertugdømmerne ved fredsslutningen i efteråret 1864. Danmark var reduceret til en småstat, hvis overlevelsesmuligheder mange tvivlede på. I de politiske kredse var der overvejelser, om det ville være hensigtsmæssigt, at også kongeriget som en admiralitetsstat (flådestat) blev en del af Det tyske Forbund.

Sådan blev det ikke, og måske var nederlaget løsningen på striden om Slesvig og dermed Danmarks overlevelse som selvstændig stat. Efter afgivelsen af hertugdømmerne var Danmark en national, homogen stat, og netop nationalfølelsen udviklede sig stærkt i hele det danske samfund. Den kom til udtryk i en række fædrelandssange og udvikling af en minde- og erindringskultur, der styrkede danskheden. Således betalte brygger Jacobsen danske kunstnere for at male en række billeder, der viste højdepunkter og storheden i Danmarks historie. I skolernes undervisning lærte børn i fag som dansk og historie at sætte pris på sproget, folket, kongen, fædrelandet og dets lange historiske rødder. Og så udviklede det ny Tyskland sig til et markant fjendebillede – et sådant er et effektivt middel til at styrke det nationale sammenhold.

Denne "mentale" stemning blev understøttet af økonomisk vækst i Danmark i 1860'erne og 1870'erne. Der blev anlagt jernbaner, og der kom gang i opdyrkningen af heden. Det er oplagt at perspektivere til kanonpunktet Genforeningen (side 190).

I emnet kan bl.a. indgå:

Forudsætninger:

Striden om Slesvig. Novemberforfatningen 1863 (se side 186). Preussens kansler Otto von Bismarcks projekt om, at Preussen skulle få magten i Det tyske Forbund og udmanøvrere konkurrenten Østrig, samt hvilken rolle en krig med Danmark skulle spille. Ånden fra 48 (den fremherskende danske forestilling om, at Danmark havde vundet over Preussen i Treårskrigen) (se side 181).

Forløb:

- December 1863: Tropper fra Preussen, Østrig og Det tyske Forbund trænger ind i Holsten.
- Januar 1864: Den danske hær i position på Dannevirke
- 1. februar: Preussiske og østrigske tropper går over Ejderen og ind i Slesvig
- 2. februar: Slaget ved Mysunde
- 5. februar: De danske styrker trækkes tilbage fra Dannevirke
- 6. februar: Slaget ved Sankelmark

- 11. marts: Preussiske og østrigske tropper belejrer Dybbøl, og beskydningen begynder
- 9. april: Den danske overkommando ved Dybbøl anmoder om at måtte forlade stillingen. Det afslås af regeringen.
- 17. april: Den danske overkommando anmoder igen om at måtte forlade Dybbøl. Men også denne gang afslås det.
- 18. april: Preusserne stormer Dybbøl. Der er 6 preussisk soldat for hver dansk. I løbet af fire timer er kampen overstået. Den danske hær mister 4.800 af de 11.000 soldater. 378 er dræbt, 910 såret, og resten er taget til fange. Preussernes tab er 263 døde og 909 sårede.
- 9. maj: Dansk sejr i et søslag ved Helgoland.
- 12. maj: Danmark går ind på våbenhvile, som er forhandlet i London. De danske forhandlere nægter at gå med til en deling af Slesvig
- 12. juni: Våbenhvilen udløber, men bliver forlænget i to uger.
- 26. juni: Våbenhvilen udløber. Preusserne angriber og besætter Als tre dage senere.
- 20. juli: Danmark anmoder om våbenhvile.
- 30. oktober: Fredsslutning i Wien. Den danske konge må afgive hertugdømmerne til Preussen og Østrig.

Følger (se side 188-89):

For Sønderjylland (Nordslesvig). Efter Preussens sejr over Østrig i 1866 indlemmes hertugdømmerne i Preussen.

Nationalismen blomstrer i Danmark.

Tema: Afgørende slag i verdenshistorien

Nederlaget ved Dybbøl den 18. april 1864 forandrede Danmarks skæbne. Man kan sammensætte et tema med et udvalg af afgørende slag fra verdenshistorien. Eleverne kan individuelt eller i grupper undersøge slaget og især, hvorfor det fik afgørende betydning. Her er nogle eksempler:

- Slaget ved Hastings 1066 (se side 72)
- Slaget ved Crecy 26. aug. 1346 under Hundredårskrigen
- Spaniernes erobring af Aztekerriget 26. maj – 13. aug. 1521
- Slaget mellem osmannerne og østrigerne i 1529
- Slaget ved Breitenfeld 17. sep. 1631 under Tredivåarskrigen
- Slaget ved Poltava 8. juli 1709 under Den store Nordiske Krig
- Slaget ved Leipzig 1813 (se side 174)
- Napoleons endelige nederlag ved Waterloo i 1815 (se side 174)
- Slaget ved Antietam i 1862 under Den amerikanske Borgerkrig
- Slaget om Verdun 21. feb. – 18. dec. 1916
- Slaget om Stalingrad 1942-43
- Landgangen i Normandiet 6. juni – 20. juli 1944
- Atombomberne over Hiroshima og Nagasaki i 1945 (se side 232)
- Tet-offensiven under Vietnamkrigen 31. jan. - 2. feb. 1968

Materialer

Bøger:

Adriansen, Inge: *Dybbøl – et dansk og tysk nationalt symbol*, Museet på Sønderborg Slot 1992

Bang, Herman: *Tine*, Gyldendal 2006 (roman)
Bau-Madsen, Jeanne: *1864, demokrati og nation*, Flachs 1999
Buk-Swienty, Tom: *Slagtebænk Dybbøl - 18. April 1864. Historien Om Et Slag*, Gyldendal, 3. udgave 2010 (voksenfagbog)
Buk-Swienty, Tom: *Dommedag Als - 29. juni 1864. Kampen for Danmarks eksistens*, Gyldendal 2010 (voksenfagbog)
Christensen, John: *1864 – fra helstat til nationalstat*, Emil 1998
Dehn, Erik: *Fra kanoner til klaphatte – nationalisme og nationalfølelse i Danmark 1848-1993*, Gyldendal 1994
Hartung Nielsen, Jørgen: *Dybbøl-slaget 1864*, Åløkke 1998
Johansen, Claes: *Maries krig – roman*, Hovedland 2005 (ungdomsroman)
Rønn, Thomas Meloni: *1864 - Baggrunden, krigen, resultatet*, Meloni 2008

Film/video/cd-rom/dvd:

Boye Poulsen, Sten: *Krigen 1864*, Boyes Forlag 2005
Tine, Metronome Video 1997 (spillefilm)

Links:

Historiecenter Dybbøl Banke:
<http://www.1864.dk/>

Slaget ved Dybbøl på danmarkshistorien.dk:
<http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/slaget-ved-dybboel-18-april-1864/>